

Monitoring lasów HCVF w 2025 r.

Kategoria 1.1.a. Lasy w rezerwach przyrody oraz lasy w parkach narodowych

W roku 2025 w rezerwach przyrody Nadleśnictwa Brzeg wystąpiły następujące zagrożenia. W leśnictwie Rogalice, w rezerwacie Rogalice występują inwazyjne gatunki obce tj. niecierpek. Występują tu także wahania poziomu wód gruntowych. W rezerwacie przyrody „Leśna Woda” w leśnictwie Dobrzyń występują antropogeniczne czynniki szkodotwórcze tj. lej depresji kopalni piasku w Leśnej Wodzie. W rezerwacie Barucice występuje zamieranie dęba i jesionu. Złomy i wywroty występują na całej powierzchni. W rezerwacie znajduje się nadmierna ilość nalotu graba co utrudnia wzrost roślinności dna lasu. Stanowiska chronionych gatunków takich jak kukułka Fuchsa czy lilia złotogłów są niszczone przez buchtowanie dzików. W rezerwacie Lubsza położonym w leśnictwie Lubsza utrzymujący się od dłuższego czasu obniżony poziom wód gruntowych skutkuje wydzielaniem się posuszu bukowego i dębowego. W rezerwacie Przylesie w leśnictwie Prędocin zaobserwowano zamieranie jesionu. Wystąpiły tu również bardzo duże szkody od wiatru w postaci złomów, wywrotów. Wydziela się posusz. W rezerwacie Ochojec położonym na terenie Nadleśnictwa Katowice występują szkody antropogeniczne tj. zaśmiecanie, wydeptywanie, pojawienie się w okolicach rezerwatu gatunku inwazyjnego – rdestowca. Na terenie Nadleśnictwa Namysłów, w leśnictwie Świty występuje zamieranie jesionu i buka. W dwóch rezerwach przyrody Nadleśnictwa Olkusz tj. Ruskie Góry i Smoleń następuje degradacja siedliska poprzez wydeptywanie, zaśmiecanie i niszczenie. W rezerwacie Śnieżycza, położonym na terenie Nadleśnictwa Prudnik następuje degradacja środowiska poprzez zamieranie jesionu. Na obszarze Nadleśnictwa Rudziniec, degradacja siedliska poprzez ekspansję rdestowca, występuje w rezerwacie Las Dąbrowa. Na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie w rezerwacie Rozumice i w rezerwacie Nowy Dwór występuje degradacja siedliska oraz zamieranie jesionu. W rezerwacie Na Policy w Nadleśnictwie Sucha występuje wydzielenie się posuszu świerkowego na skutek obecności korników. W Nadleśnictwie Złoty Potok, w leśnictwie Kamienna Góra, występuje zagrożenie spowodowane działalnością owadów (pędraków). W leśnictwie Dębowiec – zagrożenie spowodowane działalnością owadów. Na terenie Nadleśnictwa Opole występują zakłócenia poziomu wód gruntowych oraz choroby grzybowe powodujące zamieranie jesionów w rezerwacie przyrody „Srebrne Źródła”.

Kategoria 1.1.b. Lasy w parkach krajobrazowych oraz w strefach „ochrony krajobrazowej” parków narodowych i rezerwatów przyrody

W lasach położonych na terenie nadleśnictwa Bielsko występuje fragmentacja i degradacja siedlisk poprzez tworzenie nielegalnych tras rowerowych. Fragmentacja siedlisk związana z rozbudową infrastruktury turystycznej, w tym tras narciarskich. Utrata siedlisk związana z erozją brzegów potoków, nielegalnych ścieżek rowerowych. Penetracja lasu przez turystów i zbieraczy runa leśnego. Występuje także wydzielenie się posuszu świerkowego, zamieranie jesionu, zaśmiecanie lasu, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, pojawienie się gatunków inwazyjnych. W Stobrowskim Parku Krajobrazowym, na terenie Nadleśnictwa Brzeg, w leśnictwie Rogalice, stawy hodowlane zmieniają

stosunki wodne, co wpływa na zamieranie jesionu wyniosłego. Leśnictwo Wójcice - zamieranie gatunków liściastych: jesionu, dęba, brzozy, spowodowane zakłóceniem poziomu wód gruntowych oraz chorobami grzybowymi, a także jemiolą w drzewostanach sosnowych. Leśnictwo Dobrzyń - występuje zamieranie jesionu na skutek chorób grzybowych. Leśnictwo Barucice, obniżony poziom wód gruntowych powoduje wydzielanie się posuszu gatunków liściastych. W drzewostanach sosnowych obserwuje się znaczną ilość jemioli. Wschodnia część leśnictwa opanowana została przez pędraki. Leśnictwo Nowy Świat, występuje tu zamieranie brzozy, sosny, świerka, a także stepowanie siedlisk, susza, ekspansja na uprawach leśnych przymiotna kanadyjskiego (*Conyza canadensis*) Występowanie pędraków w pn-wsch. części leśnictwa. Wiatry i wichury występujące cyklicznie. W leśnictwie Lubsza utrzymujący się od dłuższego czasu obniżony poziom wód gruntowych, susza w roku 2024 i brak opadów wiosną 2025, przyczyniły się ponownie do intensywnego wydzielania się posuszu sosnowego. W leśnictwie duży problem stwarza również czynnik biotyczny, w postaci wzmożonego występowania jemioli w drzewostanach sosnowych od II klasy wieku do drzewostanów w wieku rębnym. W leśnictwie Kuźnica Katowska występują lokalne podtopienia, zaburzenia w bilansie wodnym i długie okresy bezdeszczowe. Wysokie temperatury powodujące zaburzenia w bilansie wodnym roślin, zwłaszcza w opanowanych przez jemiolę drzewostanach sosnowych. Występują szkodniki wtórne, wydzielanie się posuszu i zagrożenia na gruntach porolnych. W leśnictwie Roszkowice występuje posusz, zamieranie brzozy, świerka, dębu, buka, sosny, a także pędraki: w oddz. 447-449, 461-463. W leśnictwie Kurznie - zaburzenia bilansu wodnego w drzewostanach sosnowych opanowanych przez jemiolę. Występują szkodniki wtórne, posusz, zagrożenia pożarowe, szkody od zwierzyny leśnej i gryzoni. W leśnictwie Stobrawa nastąpiła sukcesja gatunku inwazyjnego - robinii akacjowej. Grądy Odrzańskie w leśnictwie Prędocin - oddz. 593 a j k m n o; 592 a d i; 585 a; 586 a c i; 590 a-d,f; 572 d,k; 575 g,;573 h j k; 574 d g i występuje zamieranie topoli oraz jesionu, wydzielanie się posuszu, zgryzanie drzew przez bobry, jemiola, grupowe wydzielanie się posuszu. Na terenie Nadleśnictwa Namysłów w leśnictwie Siemysłów i leśnictwie Starościan występuje okresowe podtapianie, stałe zalanie, a także występowanie jemioli. Na terenie Nadleśnictwa Olkusz na Pustyni Błędowskiej w leśnictwie Pomorzany występuje degradacja spowodowana jeżdżeniem quadów i motorów crossowych. W leśnictwie Smoleń występuje degradacja siedliska w wydzieleniach 3f,g poprzez wydeptywanie, zaśmiecanie. W leśnictwie Żurada – degradację powoduje jazda quadami i crossami. Po przejściu nawałnicy z gradem wystąpiły znaczne szkody w d-stanie w leśnictwie Syrynia, Nadleśnictwa Rybnik. Nadmierny ruch turystyczny jest powodem szkód w Nadleśnictwie Siewierz. Na terenie Nadleśnictwa Sucha występują szkody powodowane przez antropopresję, zwiększony ruch turystyczny, zaśmiecanie terenu przy szlakach turystycznych i w miejscach występowania grzybów. Wydzielanie się posuszu jodłowego spowodowane przez jemiolę występuje w leśnictwie Mucharz. Szkody powodują też nielegalne wjazdy pojazdów (motocykle typu cross) powodujące trwałe uszkodzenia runa. Zagrożenie spowodowane działalnością owadów (pędrak) występuje w leśnictwie Kamienna Góra, leśnictwie Dąbrowa, leśnictwie Dziadówki, leśnictwie Zrębice Nadleśnictwa Złoty Potok.

Kategoria 1.2. Ostoje zagrożonych i ginących gatunków

Uszkodzenia w tej kategorii lasów na terenie Nadleśnictwa Brzeg w leśnictwie Kuźnica Katowska na Karłowickich Łąkach wystąpiły w związku z zanikaniem krwiściągu, rośliny niezbędnej w rozwoju modraszków, występuje zarastanie bylinami; Leśnictwo Barucice - bielik strefa ochronna całoroczna 156d,g; strefa okresowa - 156 a,c,f,h,j; 127 b,c,f,g,h. Przerzedzenie drzewostanu w strefie całorocznej w wyniku wydzielającego się posuszu sosnowego; Fragmentacja drzewostanu w wyniku użytkowania rębego - oddz. 127 b Leśnictwo Kuźnica Katowska, strefa ochrony całorocznej bielika 379b-drzewo z gniazdem jest posuszem, co grozi rozpadem gniazda. Leśnictwo Prędocin strefa ochronna bielika i bociana czarnego, wydzielanie się posuszu, penetracja miejscowej ludności. W Nadleśnictwie Zawadzkie, leśnictwo Piotrowina występuje częściowe i czasowe wysychanie spowodowane warunkami atmosferycznymi. Na terenie Nadleśnictwa Koniecpol w leśnictwie Tęgobórz stanowisko Języczki syberyjskiej jest okresowo zalewane, co jest powodowane działalnością bobrów oraz wahaniami wód gruntowych. Na terenie Nadleśnictwa Lubliniec w wyniku przeprowadzonego monitoringu stwierdzono degradację jednego siedliska – nadmierne zalanie drzewostanu i w konsekwencji początek jego rozpadu. Na terenie Nadleśnictwa Siewierz zmiana stosunków wodnych (osuszanie terenu) doprowadziło do sukcesji gatunków niepożądanych. W Nadleśnictwie Strzelce Opolskie w leśnictwie Kalinów zniesiono strefy bociana czarnego z powodu braku zasiedlenia gniazda przez 6 kolejnych lat. W leśnictwie Krępna w strefie ochrony bielika drzewo z gniazdem przewróciło się. Brak ptaków w rewirze. Wydzielanie się posuszu świerkowego na skutek działalności korników ma miejsce w leśnictwie Juszczyń Nadleśnictwa Sucha. W leśnictwie Nędza Nadleśnictwa Rudy Raciborskie występuje wydzielanie się posuszu. Występuje także jemiola.

Kategoria 2. Kompleksy leśne odgrywające znaczącą rolę w krajobrazie, w skali krajowej, makroregionalnej lub globalnej

W Nadleśnictwie Sucha wydzielanie się posuszu świerkowego na skutek działalności korników występuje w leśnictwach: Skawica, Juszczyń, Mosorne.

Kategoria 3.1. Ekosystemy skrajnie rzadkie i ginące, marginalne z punktu widzenia gospodarki leśnej – buczyny storczykowe, świetliste dąbrowy, lasy zboczowe, bory, brzeziny i świerczyny bagienne

Szkody w Nadleśnictwie Bielsko występują w związku ze zwiększoną penetracją lasu przez turystów, rozpalaniem ognisk w miejscach do tego nieprzeznaczonych, tworzeniem nielegalnych ścieżek rowerowych, biwakowaniem i paleniem ognisk w miejscach do tego nieprzeznaczonych, nielegalnym ruchem pojazdów mechanicznych i rowerów, wydzielaniem się posuszu świerkowego, zaśmiecaniem lasu, wywrotami i złomami w wyniku porywistych wiatrów, ulewnymi deszczami. W leśnictwie Zarzeczce, na terenie Nadleśnictwa Zawadzkie, na powierzchni 18,21 ha, stwierdzono suszę glebową, nie potwierdzono obecności siedliska 91D0.

Kategoria 3.2. Ekosystemy rzadkie i zagrożone w skali Europy, lecz w Polsce pospolitszei występujące wielkoobszarowo, stanowiące ważne obszary gospodarki leśnej – grądy, buczyny, jedliny, łągi, świerkowe bory górnośląskie, dolnośląskie bory jodłowo - świerkowe

Na terenie Nadleśnictwa Bielsko zagrożenia powodują: nielegalne ścieżki rowerowe, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, pojawienie się gatunków inwazyjnych, zmiana stosunków wodnych, penetracja lasu przez turystów i zbieraczy runa leśnego, urbanizacja terenów przejściowych, wydzielanie się posuszu świerkowego, zamieranie jesionu i buka, zaśmiecanie lasu, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów. Na obszarze Nadleśnictwa Brzeg występowanie stawów hodowlanych wpływa niekorzystnie na stosunki wodne w siedliskach Łęgi 91E0 wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe i 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe w leśnictwie Rogalice. W leśnictwie Wójcice występuje zamieranie gatunków liściastych jesionu, dębu, brzozy, spowodowane zakłóceniem poziomu wód gruntowych oraz chorobami grzybowymi. Szkody w roślinach chronionych i wskaźnikowych: *Listera jajowata* -90f,91a,b; *Kukułka Fuchsa* 91b - uszkodzone przez zwierzynę (wydeptane). W leśnictwie Barucice w siedlisku kwaśne dąbrowy od dłuższego czasu utrzymuje się obniżony poziom wód gruntowych, co skutkuje wydzielaniem się posuszu dębowego. Leśnictwo Barucice i Nowy Świat w siedlisku kwaśnej buczyny występują zagrożenia biotyczne w postaci zgryzania odnowień bukowych przez sarny i jelenie. W leśnictwie Lubsza na siedlisku kwaśnych buczyn występuje osłabienie drzewostanów w wyniku obniżonego poziomu wód gruntowych, wydzielanie się posuszu dębowego i sporadycznie bukowego. W leśnictwie Kurznie na siedlisku: starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne 3150, wysokie temperatury powodują nadmierny rozwój glonów, efektem czego jest brak tlenu w zbiornikach i martwica wód. W leśnictwie Kurznie na siedlisku: zmienno-wilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) 6410; oraz Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) 6510 występuje zaburzenie bilansu wodnego i ubożenie szaty roślinnej. W siedlisku: Grądy środkowoeuropejskie, śródładowe kwaśne dąbrowy oraz łągi wierzbowe, jesionowe, jesionowo-olszowe występują zaburzenia bilansu wodnego w drzewostanach sosnowych opanowanych przez jemiolę. Występują szkodniki wtórne, posusz, zagrożenia pożarowe, szkody od zwierzyny leśnej i gryzoni. W leśnictwie Roszkowice występuje susza i obniżenie wód gruntowych. W leśnictwie Potempa Nadleśnictwa Brynek występują zakłócenia poziomu wód gruntowych, susza na terenie torfowiska w Kotach. W leśnictwach Ochojec, Murcki, Podlesie, Panewnik Nadleśnictwa Katowice występują szkody antropogeniczne związane z penetracją przez ludzi, zaśmiecaniem, występowaniem inwazyjnych gatunków obcych (IGO). Na terenie Nadleśnictwa Kędzierzyn w leśnictwie Pokrzywnica zagrożenie możliwe w momencie osuszania terenu. W Nadleśnictwie Kłobuck w leśnictwie Kuźnica drzewostan opanowany jest przez jemiolę, co powoduje zamieranie drzew. W leśnictwie Rybno uciążliwa jest działalność bobrów. W Nadleśnictwie Zawadzkie w leśnictwie Świerkle, na powierzchni 8,95 ha, stwierdzono działalność bobrów, okresowe zalewania i wahania poziomu wód. W leśnictwie Jaźwin – na powierzchni 5,70 stwierdzono czynnik sprawczy o charakterze abiotycznym tj. wiatr. Zamieranie jesionu, wydzielanie posuszu, susza, powierzchnie stale zalane, powierzchnie okresowo zalewane występują

w Nadleśnictwie Namysłów na terenie leśnictw: Smogorzów, Świty, Siemysłów, Wołczyn, Starościn. Na obszarze Nadleśnictwa Rybnik w leśnictwie Leboszowice zbyt niski stan wody w ubiegłych latach uległ poprawie, kilka drzew (9 dębów) uległo uszkodzeniu w wyniku porywistych wiatrów (obłamane konary). Na terenie Nadleśnictwa Siewierz siedlisko zalane przez bobry. Na terenie Nadleśnictwa Strzelce Opolskie w leśnictwie Kalinów siedlisko 9170 poza obszarami Natura 2000. Na terenie Nadleśnictwa Rudy Raciborskie w obszarach Natura 2000 Stawy Wielikąt oraz Las Tworkowski występuje zamierający drzewostan jesionowy. Posusz jest czynny i jałowy. Występują wywroty i złomy. W rezerwacie Rozumice i Nowy Dwór nastąpiła degradacja siedliska. Zamiera jesion. Na terenie Nadleśnictwa Sucha występuje wydzielanie się posuszu świerkowego na skutek działalności korników w leśnictwie Juszczyń i Skawica. Na terenie Nadleśnictwa Opole szkody powodują zakłócenia poziomu wód gruntowych. Wydziela się posuszu buka.

Kategoria 4.1. Lasy wodochronne

Na terenie Nadleśnictwa Bielsko istotną przyczyną szkód jest zmiana stosunków wodnych (krótki okres zalegania pokrywy śnieżnej), intensywne ulewne deszcze, penetracja lasu przez turystów i zbieraczy runa leśnego, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów, wydzielanie się posuszu świerkowego, zamieranie jesionu, zaśmiecanie lasu, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów, okiść, rozbudowa infrastruktury turystycznej. Na terenie całego Nadleśnictwa Brzeg występują szkody antropogeniczne . Występują także zakłócenia poziomu wód gruntowych, osłabienie drzewostanów, szkodniki wtórne, choroby grzybowe, zamieranie jesionów, liczne wydzielanie się posuszu sosnowego i brzoźowego, zamieranie dębu, silne wiatry występujące cyklicznie, pędraki, lokalne podtopienia, zgryzanie drzew przez bobra europejskiego. W Nadleśnictwie Chrzanów w leśnictwie Bobrek (02-07-1-04-676-m-00) występuje obszar szkód górniczych. Jest to teren z wodą stagnującą. W leśnictwie Giszowiec, przy źródłach Kłodnicy, na terenie Nadleśnictwa Katowice występują szkody antropogeniczne tj. szkody górnicze. W terenie tym występuje duża penetracja ludzi. W leśnictwie Rybno Nadleśnictwa Kłobuck podczas monitoringu na tym obszarze stwierdzono działalność bobrów i stwierdzono występowanie szkód od kornika drukarza. Na terenie Nadleśnictwa Kobiór w leśnictwie Mościska drzewostan jest w fazie rozpadu z powodu wysokiego poziomu wód gruntowych. W leśnictwie Pawłowice powstały w dniu 19 czerwca 2024 r. szkody w drzewostanach w postaci wiatrołomów i wiatrowałów związane z trąbą powietrzną nad Pszczyną i okolicą. Na terenie Nadleśnictwa Kup w leśnictwie Winna Góra oraz Czarna Woda stwierdzono sukcesywne podtopienia powodowane przez bobry. W wyniku przeprowadzonego monitoringu w Nadleśnictwie Lubliniec stwierdzono niewłaściwe odwadnianie niektórych powierzchni tj. nadmierne zalanie drzewostanów i w konsekwencji postępujący ich rozpad. W Nadleśnictwie Namysłów w leśnictwach: Niwki, Świty, Gola, Wołczyn, Starościn występuje zamieranie jesionu, buka, olchy. Występuje jemiola. Występują powierzchnie stale zalane oraz powierzchnie okresowo zalane. W Nadleśnictwie Prudnik występują zakłócenia poziomu wód (powódź). W Nadleśnictwie Rudy Raciborskie w leśnictwie Szymocice nastąpiła degradacja siedliska. Wystąpiło zamieranie jesionu, topoli. W Nadleśnictwie Siewierz doszło do zmiany koryta potoku. Na terenie Nadleśnictwa Sucha jest znacząca antropopresja, zwiększony ruch turystyczny, zaśmiecanie terenu przy szlakach turystycznych

i w miejscach występowania grzybów, nielegalne wjazdy pojazdów (motocykle typu cross). Wydzielanie się posuszu jodłowego spowodowane przez jemiolę, zamieranie jesionu. W Nadleśnictwie Złoty Potok w leśnictwie Julianka występuje zagrożenie spowodowane działalnością gryzoni (bobra). Na terenie Nadleśnictwa Opole występuje zagrożenie ze strony szkodników korzeni. Występują także choroby grzybowe, w tym powodujące zamieranie jesionów.

Kategoria 4.2. Lasy glebochronne

Penetracja lasu przez turystów, nielegalny ruch pojazdów mechanicznych i rowerów-możliwe zanieczyszczenia olejami i produktami ropopochodnymi, intensywne ulewne deszcze, wydzielanie się posuszu świerkowego, zaśmiecanie lasu, wywroty i złomy w wyniku porywistych wiatrów, rozbudowa infrastruktury turystycznej, rozpalanie ognisk w miejscach do tego nieprzeznaczonych to zagrożenia występujące w lasach glebochronnych Nadleśnictwa Bielsko. W Nadleśnictwie Brzeg w leśnictwie Lubsza utrzymujący się od dłuższego czasu obniżony poziom wód gruntowych skutkuje wydzielaniem się posuszu sosnowego. W Nadleśnictwie Namysłów susza, występowanie jemioli, zamieranie buka są zagrożeniem dla walorów ochronnych lasów glebochronnych. Po przejściu nawałnicy z gradem wystąpiły znaczne szkody w drzewostanie w kompleksie Syrynia w Nadleśnictwie Rybnik. Na terenie Nadleśnictwa Sucha występuje wydzielanie się posuszu świerkowego na skutek obecności korników, a także obniżenie poziomu wód gruntowych (zamieranie buka) w leśnictwie Budzów. W leśnictwie tym występuje także zagrożenie ze strony patogenów grzybowych. Szkody od zwierzyny płowej (zgryzanie, spałowanie) występują w leśnictwie Lachowice, Budzów, Roztoki. Występują również uszkodzenia młodników przez obiałkę pędową. W leśnictwie Julianka Nadleśnictwa Złoty Potok występują zagrożenia spowodowane działalnością gryzoni (bóbr).

Kategoria 6.1. Lasy kluczowe dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności

Na terenie Nadleśnictwa Brzeg w lasach kluczowych dla tożsamości kulturowej lokalnych społeczności występuje posusz, który należy usunąć za względu na bezpieczeństwo powszechne w leśnictwie Roszkowice w Parku dworskim w Bąkowicach. Na terenie Nadleśnictwa Katowice zagrożenia antropogeniczne występują przy Kaplicy Św. Huberta oraz Krzyżu pamiątkowym w leśnictwie Zadole. W leśnictwie Smoleń Nadleśnictwa Olkusz występuje niszczenie, wydeptywanie, zaśmiecanie. W leśnictwie Żurada niszczenie obiektu polega na jeździe quadami i crossami. Na terenie Nadleśnictwa Strzelce Opolskie w Parku podworskim występuje wydzielający się intensywnie posusz lipowy oraz jemiola.